

Список використаних джерел:

1. Англо-український фразеологічний словник / уклад. К.Т. Баранцев. – Київ, 2006. – 1056 с.
2. Баран Я.А. Фразеологія в системі мови. – Івано-Франківськ, 1997. – 200 с.
3. Комиссаров В.Н. Теорія перекладу. – Москва, 1990. – 170 с.
4. Нагорна О.О. Інформаційна здатність англійських фразеологізмів // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці: Рута, 2005. – № 266. – С. 75–84.
5. Нагорна О.О. Власна назва у складі англійських фразеологізмів як експонент національної культури // Наука і сучасність. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – № 52. – С. 189–195.

Голубенко Н.І.

*кандидат філологічних наук, доцент,
Київський національний лінгвістичний університет*

ДО ПИТАННЯ ПРО АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕДАЧІ МОДАЛЬНОСТІ У ПЕРЕКЛАДІ

У сучасній перекладознавчій царині категорія модальності вважається одним із найбільш проблемних аспектів у процесі перекладу. Якість перекладу оцінюється за певними критеріями, серед яких точність, адекватність, еквівалентність. Оскільки модальність є складною науковою категорією, яка пов'язана з нормами поведінки, міжособистісними відносинами, комунікаційною культурою, що викликає значні труднощі в процесі пошуку еквівалента.

На думку багатьох перекладознавців, особливі труднощі у перекладі викликає суб'єктивна модальність, відношення мовця до того, що повідомляється. На відміну від об'єктивної модальності вона є факультативною ознакою висловлювання. Семантичний обсяг суб'єктивної модальності значно ширше семантичного обсягу об'єктивної модальності. Суб'єктивна модальність, на думку багатьох дослідників, висловлює особисте ставлення мовця до змісту висловлювання. В її структуру входить семантика сумніву, коливання.

Ставлення мовця до дійсності, що постулюється як основана ознака модальності, тією чи іншою мірою, властиве будь-якому

висловлюванню. Оскільки ставлення мовця до дійсності може виражатися різними засобами – морфологічними, лексичними, фразеологічними, синтаксичними, інтонаційними, стилістичними, то «модальність виявляється категорією, притаманною мові в дії, тобто в мовленні, а тому є самою сутністю комунікативного процесу» [1, с. 113]. Категорія модальності є однією з найважливіших, стрижневих мовних категорій, що має вияв у різних формах у мовах різних типів

Адекватність передачі модальності текстів має особливе значення для формування в іншомовних читачів достовірного уявлення щодо ставлення мовців до описуваних в оригіналі подій і явищ. Йдеться також про порівняльний аналіз структури модальності повинності в різних мовних культурах, що може стати платформою формування стратегій досягнення семантичної адекватності при перекладі. При цьому найбільшу проблематичність в перекладах викликають модальні висловлювання зі значенням повинності, що визначається відношенням суб'єкта повинності до його предмету чи об'єкту.

Повинність – модальне значення, яке виражає припис дії, зумовленої законами, звичаями, традиціями, правилами, зобов'язаннями, інструкціями, внутрішніми потребами або особистим досвідом мовця, звичайної послідовності подій, тобто нормами в широкому розумінні цього слова.

В українській мові ланцюжок за ступенем повинності виглядає наступним чином: *слід було б зробити – повинен – зобов'язаний – змушений / примушений – необхідно*. Що більш, в українських словниках, граматиках і навчальних посібниках часто вказується на синонімічність цих предикатів в деяких контекстах: *Вам слід вивчити мову = Ви повинні вивчити мову (треба, потрібно)*. Однак виділяються контексти, в яких не допускається взаємозамінність досліджуваних предикатів, адже предикатів призводить до зміни змісту пропозиції.

Основна відмінність між українською та англійською мовами в системі вираження модальності повинності зводиться до наступного: в українській мові виражається тільки тип модальності – можливість, ймовірність, що повинно бути, а в англійській позначаються також «джерела», які породжують також типи модальності і їх відтінки, що знаходить своє вираження в наявності більшої кількості модальних дієслів, що імпліцитно відбивають додаткову інформацію.

Категорія повинності в українській мові виражається предикатами *варто було б зробити, повинен, зобов'язаний, змушений, необхідно* та ін.

При цьому в різних типах пропозицій з точки зору їх семантики ці предикати можуть висловлювати різний ступінь повинності і відповідним чином перекладатися на англійську мову. Тому при перекладі необхідно ретельно вивчати семантику кожної пропозиції і підбирати еквіваленти, які відповідають українському тексту в англійській мові.

Під час перекладу англійських модальних дієслів на українську мову перекладач може зустрітися з такими випадками, які не викликають жодних труднощів та відносяться до сфери закономірних відповідностей. Також особливий інтерес для перекладу представляють випадки, в яких модальність передається за допомогою комбінації різноманітних засобів. Наприклад англійські та американські письменники нерідко вдаються до використання курсиву для виділення інтонаційного малюнку та логічного наголосу [3]. Для української мови не є характерним використання курсиву, тому в цьому випадку слід використовувати лексико-граматичні засоби вираження модальності. Щоб передати модальність англійського висловлювання в українській мові можуть використовуватися частки: адже, хоча, мовляв, що в англійській мові виражаються іншими засобами.

Процес перекладу, незалежно від того, наскільки швидко він здійснюється у сприятливих чи несприятливих умовах, ділиться на два моменти: перекласти, насамперед, зрозуміти все, чітко зрозуміти, що перекладається, проаналізувати (якщо оригінал викликає певні труднощі), критично оцінити його. Будь-яке тлумачення оригіналу, правильне чи неправильне та його тлумачення перекладачем, позитивне чи негативне, під час перекладу вимагає вибору лексичного фонду мови перекладу.

Отже, труднощі при перекладі модальних висловлювань пов'язані з тим, що майже всі вони багатозначні, і для того, щоб передати відтінки значення, перекладачеві потрібно вміти спиратися на контекст. Необхідно також вміти співвіднести і відобразити в перекладі момент висловлювання припущення і час здійснення передбачуваного дії, що може виражатися будь-якою формою інфінітива. Слід також пам'ятати, що в деяких випадках, відповідно до стилістичних канонів української мови, англійські модальні слова, дієслова і вирази взагалі не треба перекладати, або їх значення слід передавати іншими засобами.

Список використаних джерел:

1. Виноградов В.В. Избранные труды по теории русской грамматики. Москва : Наука, 1979. 412 с.
2. Вус Н.Й. Модальність та її трактування у працях дослідників. *Слов'янський збірник*. Одеса, 2006. Вип. 12. 128 с.
3. Мізін К.І. Методологічні проблеми лінгвістичного перекладознавства: Пошук власного методу. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград : Видавець Лисенко В. Ф., 2015. Вип. 136. С. 17–22.
4. Правдівцева Ю.С. Розкриття функцій модальності під час перекладу англійського тексту. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. Острог, 2014. Вип. 45. С. 308–310.

Захарчук А.О.

студентка,

Науковий керівник: Ємець О.В.

кандидат філологічних наук, доцент,

Хмельницький національний університет

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕДАЧІ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МЕТАФОРИ В ПЕРЕКЛАДІ ОПОВІДАнь FLASH FICTION

В останні десятиріччя метафора досліджується не лише як засіб створення художніх образів, але й як результат когнітивної діяльності, засіб породження нових значень. Дослідженню метафори з позицій когнітивного підходу присвячені численні праці науковців, зокрема Дж. Лакоффа, М. Джонсона, В. Телія, Е. Маккормака. Передача концептуальної метафори (надалі – КМ) в перекладі художнього тексту є актуальним об'єктом дослідження у вітчизняному перекладознавстві, зокрема у роботах А.М. Науменка, С.Г. Шурми, Я.В. Кривонос, О.В. Ємця та інших.

Мета даного дослідження полягає у визначенні стратегії передачі КМ у перекладі сучасних оповідань flash fiction.

Теорію КМ сформував Дж. Лакофф та М. Джонсон. У відомій праці «Metaphors we live by» («Метафори, якими ми живемо») вони перевернули уявлення про метафору, стверджуючи, що вона є